УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат

Мср Александра Томашевић

Предложени наслов теме докторске дисертације[1]

Речце као врста речи у савременом српском језику (теоријски и лексичко-семантички аспект)

Предложени ментор

Проф. др Весна Ломпар

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр.**2421/1** донетом дана **21. септембра 2023.** Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је, уз сагласност предложених чланова, Комисију за оцену научне заснованости теме докторске дисертације докторанда **мср Александре Томашевић** под насловом **„Речце као врста речи у савременом српском језику (теоријски и лексичко-семантички аспект)”**.

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

1. ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Име и презиме: **проф. др Рајна Драгићевић**
Звање: **редовни професор**
Ужа научна област: **Српски језик**
Датум избора у звање: **15. 5. 2013.**

[1]Ако се наслов који предлаже Комисија разликује од радног наслова који је навео докторанд у Пријави, навести и радни наслов, а у одељку **4.1. Формулација наслова теме** образложити разлоге због којих је измењен.

Установа на којој је запослен: **Филолошки факултет Универзитета у Београду**

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ
Име и презиме: **др Весна Ђорђевић**
Звање: **научни сарадник**
Ужа научна област: **Српски језик**
Датум избора у звање: **30. 9. 2019.**
Установа на којој је запослен: **Институт за српски језик САНУ**

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ
Име и презиме: **проф. др Сања Ђуровић**
Звање: **редовни професор**
Ужа научна област: **Српски језик**
Датум избора у звање: **24. 09. 2020.**
Установа на којој је запослен: **Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу**

II ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА ЗА ИЗРАДУ ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Кандидаткиња мср Александра Томашевић рођена је 24. марта 1996. године у Горњем Милановцу, где је завршила ОШ „Момчило Настасијевић" и Гимназију „Таковски устанак".

Уписала се 2015. године на Филолошки факултет Универзитета у Београду, на основне академске студије на смеру *Српски језик и књижевност – наставнички профил*, на ком је дипломирала 2019. године са просечном оценом 9,48 и стекла звање професор језика и књижевности. У току основних студија била је стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја, као и добитник награде „Доситеја" Фонда за младе таленте Републике Србије.

На мастер студије, на смер *Српски језик – теорија и настава*, уписала се 2019. године и 2020. године добила звање мастер професор језика и књижевности, одбранивши мастер рад на тему „Инвентар и употреба зависних реченица у разговорима и новинским текстовима" под менторством др Балше Стипчевића, са просечном оценом 10,00. Током мастер студија била је стипендиста Министарства просвете и науке Републике Србије – носилац стипендије за изузетно надарене студенте.

На докторске студије, на смер *Језик, књижевност, култура*, модул *Српски језик* уписала се 2020. године, а закључно са школском 2021/2022. одбранила 4 студијска истраживачка рада и положила 8 испита са просечном оценом 10.00.

Од маја 2022. године укључена је у рад Института за српски језик Српске академије наука и уметности као стипендиста Министарства науке, технолошког развоја и иновација (стипендија за студенте докторских студија). Кандидаткиња је укључена у рад Одсека за стандардни језик ИСЈ САНУ, под менторством др Весне Ђорђевић, где активно учествује у научним, стручним и административним пословима.

2.2. БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Објављени радови:

(2023) Александра Томашевић. „О неким хипотаксичким појавама у разговорном и новинарском језику”, у: *Зборник са I научне конференције за младе истраживаче и докторанде, Савремени токови у изучавању језика, књижевности и културе*, Београд: Филолошки факултет [у штампи].

(2023) „ЕНГЛЕСКО-СРПСКА КОНТРАСТИВНА ЛЕКСИКОЛОГИЈА (Александра Јанић и Душан Стаменковић, *Енглеско-српска контрастивна лексикологија*, Ниш: Филозофски факултет у Нишу, 2022, 257 стр.)”, *Прилози проучавању језика*, Нови Сад: Одсек за српски језик и лингвистику Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду [приказ, у штампи].

(2023) Марина Баги и Александра Томашевић, „О недоследностима у Речнику уз Правопис”, у: *Зборник радова са XIV научног скупа младих филолога Србије, Савремена проучавања језика и књижевности*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, књига 1, 13–23.

(2022) Марина Баги и Александра Томашевић, „О дистрибуцији наставака у инструменталу једнине код именица женског рода на консонант”, *Језик данас*, Нови Сад: Матица српска, година XVIII, број 19, 1–8.

(2022) Александра Томашевић, „Речце у настави српског језика”, *Школски час српског језика и књижевности*, година XXXVIII, број 2022/2, Београд: Ваша књига, 70–91.

(2021) Александра Томашевић, „Истраживање одлика жаргона у роману ’Кад су цветале тикве’ Драгослава Михаиловића у трећем разреду средње школе на часовима додатне наставе”, *Школски час српског језика и књижевности*, година XXXVII, број 2021/1, Београд: Ваша књига, 74−87.

Научни скупови:

(2023) XV научни скуп младих филолога Србије, *Савремена проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, 1. април 2023. године. Реферат: „О нарочитој употреби релативних реченица у језику друштвених мрежа” [у коауторству са Марином Баги]. Рад је у процесу рецензирања.

(2022) I научна конференција за младе истраживаче и докторанде, *Савремени токови у изучавању језика, књижевности и културе*, Филолошки факултету у Београду, 27. и 28. мај 2022. године. Реферат: „О нарочитим хипотаксичким појавама у разговорима и новинским текстовима: формално зависне реченице и друге конструкције”. Рад је у процесу рецензирања.

(2022) XIV научни скуп младих филолога Србије, *Савремена проучавања језика и књижевности,* Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу, 2. април 2022. године. Реферат: „О недоследностима у *Речнику уз Правопис*" [у коауторству са Марином Баги]. Коауторски рад на ову тему објављен је у *Зборнику радова са XIV научног скупа младих филолога*.

На основу увида у биографију и библиографију Комисија сматра да мср Александра Томашевић **испуњава** све услове који су потребни за израду докторске дисертације. Набројани радови у библиографији кандидата из области савременог српског језика – морфологије, синтаксе и нормативистике, објављени су у релевантним научним и стручним издањима, што сугерише да кандидаткиња располаже знањима и умећима неопходним за обраду предложене теме.

III ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

Име и презиме ментора: **проф. др Весна Ломпар**
Звање: **ванредни професор**
Датум избора у звање: **14. 7. 2016**.
Установа на којој је запослен: **Филолошки факултет Универзитета у Београду**
Ужа област научно-истраживачког рада: **Српски језик**

Радови ментора из уже научне области којој припада тема предложене дисертације (најмање пет радова):

1.	(2003) „Систематизација врста речи у савременом српском језику", *Научни састанак слависта у Вукове дане,* Београд, 32/3, стр. 35–51.
2.	(2004) „Значај појединачних примера за дефинисање језичких појмова", *Научни састанак слависта у Вукове дане,* Београд, 33/3, стр. 47–55.
3.	(2007) „Називање, дефинисање и класификација прилога у граматикама српскохрватског / српског језика", *Научни састанак слависта у Вукове дане,* Београд, 35/3, 2007, стр. 69−77.
4.	(2016) *Врсте речи и граматичка пракса (од Вука до данас)*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, Чигоја штампа, стр. 426.
5.	(1998) „Статус и класификација речци у сербокроатистичким граматикама", *Научни састанак слависта у Вукове дане,* Београд, бр. 27/$_2$, стр. 239–246.

Комисија сматра да **др Весна Ломпар** испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације из уже научне области Српски језик, с усмерењем на врсте речи и морфологију савременог српског језика.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

4.1. ФОРМУЛАЦИЈА НАСЛОВА ТЕМЕ

Будући да ће се кандидаткиња у докторској дисертацији бавити испитивањем статуса речци као врсте речи у савременом српском језику на основу досадашњих теоријских разматрања, увида у лексикографски материјал једнојезичних речника српског језика, као и материјала савременог српског језика доступног у релевантним електронским корпусима, може се констатовати да радни наслов докторске дисертације одговара предложеној теми. Такав

наслов посебно је прикладан и утолико што ће се кандидаткиња бавити савременим српским језиком, који се не може поистоветити са стандардизованим идиомом, те ће затечено стање упоређивати са теоријским и лексикографским поставкама.

4.2. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДИСЕРТАЦИЈЕ

У поднетој пријави кандидаткиње мср Александре Томашевић наводи се да ће се дисертација бавити се анализом статуса речци као врсте речи у савременом српском језику. Разјашњавају се предмет, циљ и правци развоја теме. Предмет истраживања кандидаткиње су оне лексеме које су у описним речницима српског језика означене као *речце*/*партикуле*. Проблематизујући статус ове врсте речи у традиционалној подели речи на врсте, закључује се да издвајање се речци као засебне врсте речи сматра проблематичним, не само у српском, већ и у другим језицима: „partikula (rečca) [...] označava NEPROMENLJIVU JEDINICU sa gramatičkom FUNKCIJOM, naročito takvu koja se ne može lako uklopiti u uobičajenu podelu na VRSTE REČI" (Kristal 1999: 181–182). Уопште, поглед на традиционалну поделу речи на врсте се у модерној лингвистици, нарочито са настанком модерних лингвистичких теорија, мења, те је циљ истраживања кандидаткиње детаљно посматрање и анализа јединица које су у речницима обележене као припадници класе речци, као и покушај дефинисања критеријума на основу којих се ова хетерогена врста речи може боље описати, што, у најопштијем смислу, укључује и преиспитивање могућности издвајања речци као засебне врсте речи.

Када говори о издвајању речци у одвојену врсту речи, кандидаткиња наглашава ставове аутора који су говорили о томе да су пресудни фактори за издвајање „њихова функција у језику и њихово значење" (Стевановић 1975: 383), „речце (партикуле) чине посебну врсту речи по свом значењу, односно по својој функцији у реченици" (Станојчић–Поповић 2012: 135), док су неки аутори представнике ове врсте речи убројали у друге врсте речи. М. Ивић, на пример, велики број речци сматра *реченичним прилозима*, с обзиром на то да „прилог може бити модификатор [...] реченице у целини" (1978: 1), а неке од њих С. Ристић, са напоменама да се могу сврстати и другачије, представља као *начинске прилоге* (Ристић 1990). Кандидаткиња примећује да се у описним речницима српског књижевног и народног језика ова врста речи бесумње издваја, а, како С. Ристић коментарише стање у РМС и РСАНУ, „оба речника недоследно и несистематски представљају ове јединице, како у погледу одређивања њиховог граматичког статуса тако и у погледу представљања њиховог лексичког значења" (Ристић 1992: 155). Након обављеног пилот-истраживања на материјалу лексема које су у *Речнику српскога језика* Матице српске обележене као речце, у оквиру ког је издвојена 71 лексема која носи овај квалификатор, кандидаткиња закључује је да су и у овом речнику присутне недоследност и несистематичност у одређивању граматичког статуса и представљању лексичког значења.

У односу на постојећу литературу, која посматра ову врсту речи анализирајући појединачне лексеме или приступа из угла неких употреба (нпр. радови А. Јањушевић Оливери, која речце (партикуле) посматра из угла њихове интензификаторске улоге, (в. Јањушевић 2009, Јањушевић Оливери 2013, 2016, 2018а, 2019 итд.), али посматра и лексикографску обраду ове врсте речи (Јањушевић 2021), радови Ј. Чудомировића – прагматичка функција речци, речце као текстуални конектори, као и могућности и ограничења када је у питању њихова класификација (в. Чудомировић 2009, 2013), радови В. Ломпар – статус и класификације речци у граматикама (в. Ломпар 1998, 2003б) итд.), кандидаткиња истраживање које спроводи види као нови, интегрални поглед на ову тему из угла поделе речи на врсте, као и из лексиколошког, лексикографског и семантичког угла, па сматра да оно

доноси и могућност да се свеобухватно истраже и граматичке и употребне карактеристике многих лексема из испитиване групе.

У фокус истраживања кандидаткиња поставља неколико аспеката из којих се речце као врста речи у савременом српском језику могу посматрати:

1) теоријски аспект – шта се и на који начин о речцама као врсти речи проналази у релевантној, првенствено србистичкој, али и широј литератури, који су критеријуми искоришћени за сврставање лексема међу речце, како се оне у литератури шире и уже класификују, као у који су могући начини дефинисања ове врсте речи. У оквиру теоријског аспекта анализираће се посматрање речци из различитих језичких углова: разматраће се шта се о овој врсти наводи из морфолошког и творбеног угла, какво је њихово лексичко значење, може ли се говорити о синтаксичкој функцији (неких) речци, као и каква је њихова прагматичка улога на реченичном и текстуалном плану. Нарочито ће, наводи кандидаткиња, бити речи о питању самосталности ове у односу на друге врсте речи, с обзиром на то да се „као заједничка карактеристика јединица ове класе истиче чињеница да немају денотате у изванјезичкој реалности и да, према томе, своје значење реализују у одређеној (језичкој/говорној) ситуацији, у *дискурсу*" (Ристић 2004: 506), као и то да их од других врста речи издваја нарочита функција, функција модификације (Ристић 1992: 157). Са друге стране кандидаткиња издваја хетерогеност, као и магловите границе ове врсте речи, нарочито када се у обзир узму лексеме које се сврставају у ову групу, као и њихове употребе – „по значењима речце су доста разнородне" (Пипер и др. 2022: 228). У оквиру теоријског дела рада кандидаткиња планира и испитивање става науке према поштапалицама[2], као увид у стање у савременом српском језику у оквиру анализе корпуса. Теоријски закључци о речцама у литератури биће допуњени новим запажањима, нарочито оним који се тичу критеријума за издвајање речци као засебне врсте речи, као и оних на којима се темеље даље, у домаћој литератури бројне и разнородне, класификације и поткласификације речци.

2) лексикографски аспект – пописивањем, а затим анализом лексема које носе квалификатор *речца* у описним једнојезичним речницима српског језика кандидаткиња ће доћи до коначног списка лексема које спадају у ову врсту речи. Упоређивањем спискова речци, али и садржаја речничких одредница, доћи ће се до закључака о манирима у досадашњој изради чланака, као и до препорука које би могле водити ка јединственом начину речничког бележења и описивања ове врсте речи. Такође, кандидаткиња планира да постави и питање припадности појединих лексема које не носе квалификатор *речца* управо овој врсти речи, с обзиром на њихове употребе у савременом српском језику, али и обратно – питање да ли све лексеме које су у речницима квалификоване као речце примарно припадају овој врсти речи.

3) употребни аспект (на материјалу савремених корпуса) – кандидаткиња сматра да коначни, интегрални списак речци, састављен на основу ексцерпције лексема из описних речника, доноси грађу која се може даље посматрати у оквиру различитих електронских корпуса српског језика. Грађа прикупљена уз помоћ претраживања релевантних корпуса понудиће корисне статистичке податке, информације о значењима и употребама испитиваних лексема, као и основу на којој се могу обављати даље анализе и речце посматрати из свих језичких углова, те доносити закључци о употреби у савременом језику.

Главни корпуси које ће кандидаткиња користити у оквиру истраживања релевантни су корпуси савременог српског језика, те ће закључци изведени на основу анализе затеченог стања донети корисне информације. Главни корпуси су:

---

[2] „Речи и изрази [...] чија је функција само или пре свега да попуне сувише дуге паузе у говору" (Пипер и др. 2022: 229).

а) Веб-корпус PDRS 1.0 (2022), креиран у оквиру пројекта *Јавни дискурс у Републици Србији Института за српски језик САНУ,* доступан на: https://www.clarin.si/ske/#dashboard?corpname=pdrs10&corp_info=1.
б) Електронски корпус српског језика, који се развија на Математичком факултету у Београду, под руководством проф. Душка Витаса, доступан на http://www.korpus.matf.bg.ac.rs/korpus/.

Као циљеве истраживања статуса речци као врсте речи у савременом српском језику кандидаткиња наводи:
1) испитивање теоријских знања о речцама формирањем прегледа релевантне литературе и доношењем нових закључака на основу досадашњих истраживања;
2) испитивање критеријума на основу којих се речце издвајају у засебну врсту речи;
3) испитивање критеријума на основу којих су настале различите класификације лексема које припадају посматраној врсти речи код различитих аутора, њихово поређење и извођење закључака о утемељености коришћених критеријума;
4) анализирање статуса речци у описним речницима српског језика и то:
а) формирањем коначног списка лексема, са нарочитим указивањем на разилажења у грађи;
б) упоређивањем садржаја лексикографских чланака, анализом значења, квалификатора, наведених употреба и примера;
в) навођењем препорука за унификацију када је у питању израда речничких чланака о речцама.
5) испитивање разлика између стања описаног у речницима и резултата добијених на основу претраге релевантних корпуса када су у питању значења и употребе речци.
6) испитивање творбених, морфолошких, лексиколошких, семантичких, синтаксичких и прагматичких, али и употребних појединости везаних за речце, нарочито за оне речце о којима се у србистичкој литератури не каже много.
7) допринос проучавању речци у савременом српском језику, те омогућавање даљих истраживања заснованих на анализираном корпусу.

Комисија оцењује да је предмет истраживања разрађен и добро образложен, као и да би циљеви, уколико у дисертацији буду испуњени, допринели јаснијој слици о статусу речци у савременом и стандардном српском језику. Истраживање је актуелно будући да ће се кандидаткиња бавити стањем у савременом српском језику на материјалу савремених електронских корпуса. Истраживање је релевантно, будући да српском језику недостаје монографски, свеукупни поглед на разнородну проблематику везану за статус и место лексема које се традиционално сматрају речцама, мада је, разуме се, полазна основа истраживања кандидаткиње многобројна досадашња србистичка литература која се бави овом темом.

4.3. ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ

Кандидаткиња је у складу са дометима изнетим на основу прелиминарне литературе јасно и прецизно формирала неколио хипотеза. Ове хипотезе планира испитати на основу постојеће литературе, увида у једнојезичне речнике српског језика, као и на грађи електронских корпуса. Хипотезе су следеће:
1. Могуће је успоставити универзалан теоријски поглед на речце као врсту речи.
2. Могуће је уочити и издвојити критеријуме на основу којих је ова врста речи издвојена од других.

3. Могуће је успоставити универзалну класификацију, те и даље поткласификације лексема које припадају речцама коришћењем одређених критеријума.
4. Могуће је уочити универзалан лексикографски манир у обради лексема које носе квалификатор *речца/партикула* у описним речницима српског језика.
5. Постоје лексеме у оквиру речника које нису квалификоване као речце, а које се примарно могу сврстати у ову врсту речи, и обратно, постоје лексеме са наведеним квалификатором које примарно могу припадати другим врстама речи (најпре прилозима и узвицима).
6. Постоје разлике у употреби речци у савременом српском језику у односу на употребе описане у оквиру лексикографских дефиниција.

Комисија оцењује да се хипотезе могу проверити, односно потврдити или оповргнути на основу испитивања теоријског и лексикографског аспекта теме, као и увидом у стање у савременим електронским корпусима српског језика.

4.4. МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња прецизно и систематично наводи план рада на докторској дисертацији, као и методе које ће при истраживању користити. Прва фаза рада подразумеваће детаљну анализу теоријских поставки о анализираној врсти речи које се могу пронаћи у релевантној литератури. Кандидаткиња ће настојати да дође до понуђених начина дефинисања ове врсте речи, као и да размотри критеријуме на основу којих су речце класификоване у различитим србистичким радовима. Биће анализирани и критеријуми на основу којих се врши даља класификација речци код различитих аутора.

Друга фаза рада подразумеваће ексцерпцију лексема које у описним речницима српског језика носе квалификатор *речца*, као и квалификатор *партикула*. За потребе овог дела рада кандидаткиња бира да прегледа:

а) једнотомни *Речник српскога језика* Матице српске и ексцерпирати потребну грађу.

б) шестотомни *Речник српскохрватскога књижевног* језика Матице српске и издвојити потребну грађу.

в) све објављене томове *Речника српскохрватског књижевног и народног језика* Српске академије наука и уметности и изоловати потребну грађу. У току рада потребно је пратити излажење наредних томова речника и допуњавати грађу.

Трећа фаза рада на дисертацији подразумеваће формирање коначних спискова речци/партикула које се проналазе у лексиконима српског језика, као и поређење спискова међу речницима. Кандидаткиња наводи да ће у току ове фазе бити у могућности да закључи:

а) колико речци има у српском језику и које су;

б) око статуса којих лексема се речници међусобно разилазе;

в) какве су стилске и употребне специфичности везане за ову врсту речи, који се квалификатори јављају уз речце, као и које су речце територијално, употребно или како другачије маркиране;

г) у каквом су односу лексикографски чланци у различитим описним речницима – на који начин су дефинисана значења и употребе и прате ли се иста мерила при изради чланака.

Са циљем актуелизовања грађе и доласка до одговора на питање постављено у наслову дисертације, какав је статус речци као врсте речи у савременом српском језику, четврта фаза рада кандидаткиње потразумева сакупљање и анализу грађе доступне у електронским корпусима савременог српског језика. У овој фази истраживање може добити нарочиту вредност. Поред врло значајних статистичких података о заступљености речци у релевантним

корпусима, настојаће се да се провери да ли су употребе посматране врсте речи наведене у описним речницима српског језика подударне са употребама које се заиста јављају у савременом језику. Користећи напредне могућности претраживања, речце се могу посматрати на реченичном, али и на надреченичном, текстуалном плану. Тако ће се теоријска и лексикографска знања о овој врсти речи проверити на живом узорку савременог српског језика и доћи до нових закључака.

На основу сакупљене грађе, као и спроведених анализа, остварених циљева и потврђених или оповргнутих хипотеза, у петој фази рада формираће се коначни закључци, који ће бити представљени у раду. Завршна фаза рада подразумева обликовање и израду коначног рукописа докторске дисертације.

На основу изнетих увида Комисија оцењује да је план рада добро осмишљен, као и да предложене истраживачке методе представљају потенцијално веома успешну комбинацију на основу које ће се моћи доћи до релевантних закључака.

4.5. ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Као очекиване резултате након спроведеног истраживања кандидаткиња наводи:

1. Свеукупни преглед досадашњих теоријских разматрања када је у питању испитивана врста речи, заједно са новим ауторским закључцима;
2. Доношење закључака о (не)могућности обједињавања лексема у речницима и граматикама одређених као речце у једну категорију на основу анализе критеријума који су примењивани у литератури;
3. Доношење закључака о (не)могућности успостављања универзалне класификације лексема које, на основу грађе (литература и лексикони), припадају испитиваној врсти речи.
4. Коначни списак лексема које су у описним речницима српског језика означене као речце, анализирање наведених значења и употреба, као и утврђивање актуелности садржаја речничких чланака у савременом српском језику.
5. Статистички подаци о употреби речци у савременом српском језику добијени на основу ексцерпције из релевантних корпуса и закључци изведени на основу богате грађе.
6. Подаци о употреби речци у савременом језику из различитих језичких углова, добијени на основу ексцерпције из релевантних корпуса, као и ауторски закључци.
7. Закључци о статусу лексема око којих се описни речници не слажу, добијени на основу анализе електронских корпуса савременог српског језика.

Комисија сматра да би наведени резултати, уколико буду постигнути, несумњиво допринели науци о врстама речи, као и српској лексикографији. Докторска дисертација кандидаткиње била би користан монографски поглед на врло сложену тему, нарочито када је у питању однос између статуса речци у речницима српског језика и њихове употребе у савременом српском језику.

4.6. ПРЕЛИМИНАРНИ СПИСАК ЛИТЕРАТУРЕ

Кандидаткиња је Комисији на увид приложила обиман попис библиографских јединица којима се користила у прелиминарним истраживањима. Реч је о референцама које се односе на питања поделе речи на врсте, морфологију, нормативистику, али и питања на значења и употребе испитиване врсте речи.

1. Бошњаковић, Жарко, „О употреби израза за интерну реченичну модификацију”, *Прилози проучавању језика*, књ. 16, Нови Сад, 1980, 17–25.

2. Васић, Вера, „Ауторизација исказа као израз субјективног става у српској граматици Вука Ст. Караџића”, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* XL/2, Нови Сад, 1997, 35–40.

3. Драгићевић, Рајна и др., *Савремена српска лексикографија у теорији и пракси* (колективна монографија, ур. Рајна Драгићевић), Београд: Институт за српски језик САНУ – Филолошки факултет, 2014.

4. Ивић, Милка, „О неким синтаксичким конструкцијама с квантификаторима у стандардном српскохрватском”, *Јужнословенски филолог*, XXX/1–2, Београд, 1973, 329–355.

5. Ивић, Милка, „О прилозима у вези са неким типолошким карактеристикама српскохрватске реченице”, *Научни састанак слависта у Вукове дане* 7, Београд, 1973, 307–311.

6. Ивић, Милка, „О српскохрватским реченичним прилозима”, *Јужнословенски филолог* XXXIV, Београд, 1978, 1–16.

7. Ивић, Милка, „О српскохрватским прилозима ’за начин’”, *Јужнословенски филолог* XXXV, Београд, 1979, 29–36.

8. Ивић, Милка, „О одредбама категоризовања”, *Јужнословенски филолог* XLVII, Београд, 1991, 29–36.

9. Ивић, Милка, „О српским партикулама *па* и *ма* (из перспективе и ’фативне’ и ’реактивне’ функције језика)”, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* 46/1, 2003, 15–21.

10. Јањушевић, Ана, „О пресупозицијском карактеру интензификатора *и*”, у: (ур. М. Ковачевић) *Српски језик у употреби*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет – Скупштина града Крагујевца, 2009, 253–268.

11. Јањушевић Оливери, Ана, „Функционално-семантичко поље вербалне интензификације у савременом српском језику”, *Зборник радова Филозофског факултета*, XLIII(2)/2013, Косовска Митровица, 2013, 541–557.

12. Јањушевић Оливери, Ана, „Прагматичко-семантичка анализа асеверативних партикула у савременом српском језику”, *Зборник радова Филозофског факуллтета*, XLIV (2)/2014, Косовска Митровица, 2014, 215–233.

13. Јањушевић Оливери, Ана, „Употреба партикуле *све* у савременом српском језику”, Наш језик, књ. XLV, св. 3–4, 2014, 3–18.

14. Јањушевић Оливери, Ана, „Интензификаторске вриједности партикуле *још* у савременом српском језику”, *Филолог (часопис за језик, књижевност и културу)*, VII, бр. 13, Бања Лука: Филолошки факултет, 2016, 75–91.

15. Јањушевић Оливери, Ана, *Интензификаторске партикуле у савременом српском језику*, Косовска Митровица: Филозофски факултет – Никшић: Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори, 2018а.

16. Јањушевић Оливери, Ана, „Употреба партикуле *чак* у савременом српском језику”, [у књизи] *Милорад Ђорић педагог и научни радник*, Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2018б, 67–79.

17. Јањушевић Оливери, Ана, „*А* и *али* – између везникâ и интензификаторских партикула”, у: (ур. Ј. Петковић, В. Поломац) *Српски језик: статус, систем, употреба (Зборник радова у част проф. Милошу Ковачевићу)*, Крагујевац: Филум, 2019, 293–303.

18. Јањушевић Оливери, Ана, „Функционалност партикула у разговорном дискурсу”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 49/1. Београд, 2020, 85–95.

19. Јањушевић Оливери, Ана, „Ријечце и њихови описи у рјечницима српског језика”, у: *Лексикографија и лексикологија у светлу актуелних проблема : зборник научних радова*, 2021, 239–252.

20. Кликовац, Душка, *Граматика српског језика за основну школу*, Београд: Креативни центар, 2012.

21. Кликовац, Душка, „Граматичка категорија лица код показних речи у српском језику”, *Зборник Матице српске за славистику*, 83, Нови Сад, 2013, 269−286.

22. Кликовац, Душка, „О употреби показних речци *ево*, *ето*, *ено*”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 45/3, Београд, 2016, 101−133.

23. Кликовац, Душка, *Српски језик у светлу когнитивне лингвистике*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2018.

24. Ковачевић, Милош, „О једном типу перифрастичке интензификаторске партикуле”, *Ријеч* II/1–2, Никшић: Институт за језик и књижевност Филозофског факултета, 1996, 70–85.

25. Ковачевић, Милош, „Дистрибуција и правила употребе партикула ’и’ и ’ни’ у српском књижевном језику”, *Наш језик*, XXXII/1–2, Београд, 1997, 7–25.

26. Ковачевић, Милош, „Диференцијација партикула и хомоформних (дијелова) везника”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 27/2, 1998, 215–228.

27. Ковачевић, Милош, *Синтакса сложене реченице у српском језику*, Београд: Рашка школа – Србиње: Српско културно и просвјетно друштво Просвјета, 1998.

28. Кољанин, Сања, „Класификација партикула у научној и србистичкој граматичкој литератури”. *Радови Филозофског факултета*, бр. 8. Пале: Филозофски факултет, 2006, 343–357.

29. Леро Максимовић, Сања, „О положају партикула у свјетлу различитих теоријскометодолошких приступа”, *Језик, књижевност, теорија: тематски зборник радова*, Ниш: Филозофски факултет, 2019, 81–92.

30. Ломпар, Весна, „Статус и класификација речци у сербокроатистичким граматикама”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 27/2, 1998, 239–246.

31. Ломпар, Весна, „Дефинисање именица”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 32/3, 2003а, 51–63.

32. Ломпар, Весна, „Систематизација врста речи у савременом српском језику”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 32/3, 2003б, 35–51.

33. Ломпар, Весна, „Значај појединачних примера за дефинисање језичких појмова”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 33/3, 2004, 47–55.

34. Ломпар, Весна, „Анализа приступа придевима у сербокроатистичким граматикама”, *Наш језик*, Београд, књ. 35/1–4, 2004, 23–29.

35. Ломпар, Весна, „О класификацији именица у сербокроатистичким граматикама”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 34/3, 2005, 177–185.

36. Ломпар, Весна, „Називање, дефинисање и класификација прилога у граматикама српскохрватског /српског језика”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 35/3, 2007, 69–77.

37. Ломпар, Весна, „Неличне заменице и заменички прилози у настави српског језика као страног”, *Српски као страни језик у теорији и пракси: зборник радова*, Београд, 2007, 131–139.

38. Ломпар, Весна, „Заступљеност и статус узвика у сербокроатистичким граматикама”, *Српски језик*, Београд, XIV/1–2, 2009, 467–478.

39. Ломпар, Весна, *Граматика 5 : Српски језик за пети разред основне школе*, Београд: Klett, 2016.

40. Мразовић, Павица, „Класификација партикула (у ужем смислу) у српскохрватском језику”, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* 33, 1990, 301–309.

41. Петровић, Владислава, „Граматички статус и употребне вредности лексеме *изгледа*”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 33/1, Београд, 2004, 135–143.

42. Пешикан, Митар, Јерковић, Јован, Пижурица, Мато, *Правопис српског језика*, Нови Сад: Матица српска, треће, измењено и допуњено издање, 2013.

43. Пипер, Предраг, „О типовима квантификатора у српскохрватском језику", *Научни састанак слависта у Вукове дане* 11/2, Београд, 1982, 93–103.

44. Пипер, Предраг, Клајн, Иван, Драгићевић, Рајна, *Нормативна граматика српскога језика*, Нови Сад: Матица српска, четврто, измењено и допуњено издање, 2022.

45. Половина, Весна, „Врсте речи и лингвистичке теорије", *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 27/2, 1998, 73–82.

46. Радовић Тешић, Милица, *Лексикографска и граматичка дескрипција партикуле 'односно'*, Нови Сад: Матица српска, 2007.

47. Рајић, Јелена, „Семантика и прагматика дискурсне партикуле 'дакле' и њени преводни еквиваленти у шпанском језику", *Српски језик*, год. 18, бр. 18, 2013, 497–512.

48. Расулић, Катарина, Кликовац, Душка (ур.), *Језик и сазнање : хрестоматија из когнитивне лингвистике*, Београд: Филолошки факултет – Чигоја штампа, 2014.

49. Ратковић, Драгана, „Партикуле у 'Горском вијенцу'", *Српски језик*, 23, 2018, 523–532.

50. *Речник српскога језика*, Нови Сад: Матица српска, [2]2011.

51. *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, I−XXI, Београд: САНУ, 1959−.

52. *Речник српскохрватскога књижевног језика*, I−VI, Нови Сад − Загреб: Матица српска – Матица Хрватска, 1967−1976.

53. Ристић, Стана, *Начински прилози у савременом српскохрватском књижевном језику : лексичко-граматички приступ*, Београд: Институт за српскохрватски језик, 1990.

54. Ристић, Стана, „Речце као јединице лексичког система", *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 22/2, Београд, 1992, 155–161.

55. Ристић, Стана, „Категорија очекиваности у неким граматичким и лексичким јединицама", *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 28/2, 1998, 159–166.

56. Ристић, Стана, „Партикуле и њихови функционални еквиваленти (лексичкосемантичке и функционалне карактеристике)", [у књизи] Стана Ристић, Милена Радић Дугоњић, *Реч. Смисао. Сазнање (студија из лексичке семантике)*, Београд: Филолошки факултет, 1999.

57. Ристић, Стана, „Конкуренција неких лексичких и граматичких средстава у градирању прагматичке квантификације", *Научни састанак слависта у Вукове дане* 29/1, Београд, 2000, 223–233.

58. Ристић, Стана, *Експресивна лексика у српском језику (теоријске основе и нормативно-културолошки аспекти)*, Монографије 1, Београд: Институт за српски језик САНУ, 2004.

59. Ристић, Стана, „Неки аспекти функционалног раслојавања језика на лексичком нивоу", *Научни састанак слависта у Вукове дане* 32/1, Београд, 2004, 147–158.

60. Ристић, Стана, „Партикуле као јединице семантичке кохезије", *Српски језик*, IX/1–2, Београд: Научно друштво за неговање и проучавање српског језика, 2004, 505–514.

61. Ристић, Стана, „Партикула *све* у српском језику (опште карактеристике и функција интензификације)", *Српски језик*, X/1–2, Београд, 2005, 199–210.

62. Ристић, Стана, „Глаголи говорења у функцији метајезичких модификатора", *Наш језик* XXXVII/1–4, Београд, 2006, 15–24.

63. Ристић, Стана, „Граматичке карактеристике партикуле *све* са значењем очекиваности", *Српски језик* XI/1–2, Београд, 2006, 173–186.

64. Ристић, Стана, „Партикуле као речи у функцији метатекстуалних оператора : *наводно*, *буквално*, *дословно*, *једноставно*, *просто*, *напросто*", *Научни састанак слависта у Вукове дане* 35/1, Београд, 2006, 206–216.

65. Ристић, Стана, „Глаголи говорења у функцији локутивних карактеризатора говорног поступка", *Зборник за филологију и лингвистику Матице српске* 50, Нови Сад, 2007, 791–802.

66. Ристић, Стана, *Модификација значења и лексички модификатори у српском језику*, Београд: Институт за српски језик САНУ, 2009.

67. Станојчић, Живојин, Поповић, Љубомир, *Граматика српског језика за средње школе и гимназије*, Београд: Завод за уџбенике, [14]2012.

68. Стевановић, Михаило, *Савремени српскохрватски језик I*, Београд: Научна књига, 1975.

69. Стевовић, Игрутин, *Функционална граматика српскохрватског језика*, Београд: Завод за уџбенике Народне републике Србије, 1960.

70. Чудомировић, Јован, „Речце као текстуални конектори у савременом српском језику", *Књижевност и језик*, LVI/3−4, Београд, 2009, 277−296.

71. Чудомировић, Јован, „Семантички и прагматички критеријуми за опис и класификацију речци и њихова ограничења", *Научни састанак слависта у Вукове дане* 43/3, Београд, 2013, 159–172.

72. Чудомировић, Јован, *Семантика и прагматика саставних одн. супротних напоредних везника и, па, те, а, али, него*, Београд: Филолошки факултет, докторска дисертација, 2015, 123−132.

73. Шокица, Славица, „О значењу конверзационих партикула у телефонској комуникацији”, *Прилози проучавању језика* 23, Нови Сад, 1987, 189–210.

74. Aarts, Ban et al. (ed.), *Fuzzy grammar*, New York: Oxford University Press, 2004.

75. Dražić, Jasmina, „Partikule u nastavi srpskog jezika kao stranog : kolokacijska perspektiva”, *Српски као страни језик у теорији и пракси*, 3, 2016, 37–50.

76. Hlebec, Boris, „Prilog razumevanju rečce ’se’”, *Српски језик*, год. 1, бр. 1–2, 1996, 65–69.

77. Huang, Yan, *Pragmatics*, Oxford: Oxford University Press, 2007.

78. Hudeček, Lana, „Leksikografska obrada nepromenljivih riječi”, *Filologija*, 22–23, Zagreb, 1994, 155–159.

79. Ivić, Milka, *Lingvistički ogledi*, Beograd: Prosveta, 1983.

80. Ivić, Milka, *O zelenom konju : Novi lingvistički ogledi*, Beograd: Slovograf, 1995.

81. Klikovac, Duška, Rasulić, Katarina (prir.), *Jezik, društvo, saznanje : Profesoru Ranku Bugarskom od njegovih studenata*, Beograd: Filološki fakultet, 2003.

82. Kordić, Snježana, „Prezentativi *evo*, *eto*, *eno*”, *Slavia (časopis po slovanskou filologii)*, Ročnik 66, Praha, 1997, 183–196.

83. Kristal, Dejvid, *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*, Beograd: Nolit, 1999.

84. Levinson, Stephen C., *Pragmatics*, Cambridge: Cambridge University Press, 1983.

85. Maretić, Tomislav, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb, 1931.

86. Mišković, Mirjana, „The particle *baš* in contemporary Serbian”, Pragmatics, 11 (1), 2001, 17–30.

87. Mrazović Pavica, *Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance*, Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, 2009.

88. Popović, Ljubomir, „Komunikativni rečenični konstituenti”, *Књижевност и језик* XXXVII/1, Београд, 1990, 33–50.

89. Sesar, Dubravka, „Čestice – uvodne i umetnute riječi”, u: *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim*, Zagreb: Filozofski fakultet, 2009, 49–56.

90. Simeon, Rikard, *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*, Zagreb: Matica hrvatska, 1969.

91. Taylor, John, *Linguistic Categorization*, New York: Oxford University Press, [3]2023.

V ЗАКЉУЧАК О ОЦЕНИ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

Увидом у биографију и библиографију кандидаткиње Комисија констатује да **мср Александра Томашевић** испуњава све услове за израду докторске дисертације.

Комисија констатује да **проф. др Весна Ломпар** испуњава услове предвиђене Стандардима за акредитацију студијских програма докторских академских студија и сагласан је да за предложену тему буде ментор.

На основу свега наведеног о предмету, хипотезама, постављеним циљевима, методу рада и очекиваним резултатима, Комисија констатује да је предложена тема **„Речце као врста речи у савременом српском језику (теоријски и лексичко-семантички аспект)”** својом сложеношћу, актуелношћу и значајем за научну област којој припада подобна за израду докторске дисертације.

Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе одлуку о прихватању позитивног Извештаја о оцени научне заснованости теме „Речце као врста речи у савременом српском језику (теоријски и лексичко-семантички аспект)”, коју је предложио кандидат мср Александра Томашевић, да за ментора именује проф. др Весну Ломпар и да је, у складу са прописима, упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____
др **Рајна Драгићевић**
председник Комисије

2. _____
др **Весна Ђорђевић**
члан Комисије

3. _____
др **Сања Ђуровић**
члан Комисије